

1897-1910 KORE'NİN POLİTİK DURUMU VE DEHAN İMPARATORLUĞU

POLITICAL STATE OF KOREA 1897-1910 AND DAEHAN EMPIRE

Özlem GÖKÇE

Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, gokce_ozlem@hotmail.com

Mahmut Ertan GÖKMEN

Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Kore Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, egokmen@ankara.edu.tr

Öz

Yüzyıllardır Uzak Doğu'da tek büyük güç olan Çin, 19. Yüzyıldan itibaren bölgede etkinliğini giderek kaybederken 1895'te sonuçlanan Çin-Japon savaşıyla yerini 1868-1912 yılları arasındaki Meiji döneminden güçlenerek çıkan Japonya almaya başlamıştır. Uzun yıllar kendisini diğer ülkelere kapatıp yalnızca Çin'le ilişkilerini sürdüren Kore, bölgedeki güç dengesinin değişmesiyle Çin'in ülke içi yönetimindeki etkisinden sıyrılmaya başlamış fakat bu kez de başka güçlerin işlerine müdahil olmasına engel olamamıştır. Kökleşmiş Çin sisteminden uzaklaştıkça gittikçe büyüyen Japonya'nın etkisi altına girmek için Rusya ile yakınlaşarak Japonya'ya dengelemeye çalışmıştır. Bu çalışmada 19. yüzyılın sonlarına doğru değişen Uzak Doğu dengeleri bağlamında 1399 yılından beri ayakta duran ancak yeni düzene ayak uyduramayan Choson'un son dönemi irdelenmektedir. Sonrasında 1897 yılında kurulan ve Yarımada'da çok kısa bir süre etkin olan Büyük Kore İmparatorluğu (Dehan) analiz edilmektedir. İncelenen durum sonrasında Koreli ve yabancı tarih araştırmacılarının Choson devletinin ne zaman son bulduğu konusundaki ikilemine bir yanıt bulmak hedeflenmektedir. Günümüzde Kore Yarımadası'nda bulunan iki Kore'nin resmi adlarında Choson ve Dehan isimlerinin kullanılıyor olması bu iki ayrı görüşün farklı bir açıdan yansımaları olarak da düşünülebilir.

Abstract

After the China-Japan war in 1897 with the end of China's defeat, China started to lose its power. However, Japan emerged as another major power in the region after the Meiji Era. Korea moved away from long-term sovereignty of China although this did not bring it a real independency. Contrary, as she got further away from the deep-rooted system of China, Korea got closer with Russia in order to stay away from Japan which at that time had been expanding in East Asia gradually. This study analyzes the latest period of Choson founded in 1399 but towards the end of 19th century failed to follow the new system in the region. After the collapse of Choson, Great Korean Empire (Daehan) took effect between 1897-1910 on Korean Peninsula. It is also aimed to evaluate the process that took Korea to the proclamation of the Empire. Through this evaluation, a general viewpoint of the region is drawn on the basis of Korean Peninsula. Thus, it is aimed to shed light on the historical period on which modern Korea lay the foundations.

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 29 Mart 2016
Kabul edildiği tarih: 6 Eylül 2016
Yayınlanma tarihi: 12 Aralık 2016

Article Info

Date submitted: 29 March 2016
Date accepted: 6 September 2016
Date published: 12 December 2016

Anahtar sözcükler

Kore tarihi, Dehan İmparatorluğu, Choson, 19. Yüzyılda Kore, Büyük Kore İmparatorluğu, Uzak Doğu tarihi, 19. Yüzyılda Uzak Doğu, Yeni düzen, Japonya tarihi

Keywords

Korean history, Daehan Empire, Choson Dynasty, Korea in the 19th Century, Great Korean Empire, East Asia history, East Asia in the 19th Century, New order, Japan history

DOI: 10.1501/Dtcfder_0000001482

Giriş

Kore'deki Dehan İmparatorluğu (대한 제국, 大韓帝國) dönemi, tarih araştırmacılarının dahi üzerinde tam bir uzlaşma sağlayamadığı bir konudur. İmparatorluğun kurulması, Kore yarımadasında aşağı yukarı 500 yıl hüküm sürmüş bir krallık olan Choson'un 1897'de yıkılmasını takip eder. Hemen arkasından 1910 yılında gerçekleşen Japon ilhakı, imparatorluğun ömrünün kısa sürmüş olmasına neden olmuşsa da, çoğu kaynakta Dehan İmparatorluğu'na yer bile verilmediği ya da Choson devletinin son döneminden kısaca bahsedildiği gözlenmiştir. Kimi bilim insanları Choson'un aslında 1897'de değil, 1910 yılındaki Japon işgaliyle yıkıldığını öne sürmektedir. Eğitim Bakanlığı tarafından Kore'de liselerde okutulan Gugsu (Ülke Tarihi) adlı kitapta bu dönemden 'sömürgecilik dönemi' konusu altında kısaca bahsedildiği görülmektedir (Gugsu Pyonçan Wiwonhō 90).

Benzer şekilde Tarih Öğretmenleri tarafından yabancılar için hazırlanmış olan Kore Tarihi adlı ders kitabında da bu dönemden Choson'un son döneminde halkın bağımsızlığını yeniden kazanması ve demokratik bir ülke kurulması arzusuyla halkın verdiği mücadele olarak yansıtıldığı anlaşılmaktadır (Kore Tarih Öğretmenleri... 224). Dolayısıyla Dehan İmparatorluğu'nun varlığını belirgin bir biçimde yok sayan ya da önemli görmeyen bir anlayış benimsemiş oldukları ifade edilebilir. Bu yaklaşımın çeşitli sebepleri olabileceği düşünülmektedir. Nedeni, Dehan İmparatorluğu'nu o dönem çoğu büyük devletin zaten siyasi olarak tanımamasına ya da Dehan İmparatorluğu'nun ilanı ile devletin yalnızca adının değişmiş olması, fakat gücünün artmamış olmasına bağlanabilir. Bu sebepler çalışmanın içinde irdelenecektir fakat bölgede düzenlerin değiştiği 19. yüzyılın sonlarında Kore'nin içinde bulunduğu durum, bölgenin genel konjonktürünü anlamak için de önemli görülmektedir. Bu çalışma ile, söz konusu dönemin incelenmesi bakımından Türkiye'deki Kore tarihi çalışmalarına katkı sağlamak ve günümüz Kore'sinin temellerini oturttuğu tarihi dönemlere ışık tutmak amaçlanmaktadır. Çünkü Dehan İmparatorluğu, iki Kore devletinin oluşumuna dayanak oluşturup oluşturmadığı sorusuna verilecek yanıtlar açısından da tartışılmaya değerdir.

Bu çalışmada, 500 yıllık Choson Krallığı'nı Dehan İmparatorluğu'nun kurulmasına iten siyasi nedenler, İmparatorluğun kurulmasıyla devlet yönetiminde meydana gelen değişimler incelenecek ve 19. yüzyılın sonu ile Japon işgaliyle geçen 20. yüzyılın başında Yarımada'da hakim olan politik durum irdelenmeye çalışılacaktır.

1. Dehan İmparatorluğu'nun Kurulmasını Hazırlayan Süreçler

19. yüzyılda Meiji reformları sayesinde modernleşmesini büyük ölçüde tamamlamış olan Japonya'nın, daha sonra ise bu gelişmeden rahatsızlık duyan Rusya'nın Kore üzerindeki artan etkisi birçok çalışmaya konu olmuştur. Fakat yukarıda da belirtildiği gibi, Choson devletinin yıkılmasından Kore Yarımadası'nın Japonya tarafından ilhak edilmesine kadar geçen dönemde Yarımada'da etkin olan Dehan İmparatorluğu'nun üzerinde fazlaca durulmamış olduğu anlaşılmaktadır. Bu dönemi anlamak için Yarımada'yı imparatorluğun kurulmasına götüren siyasi olaylar zincirinin incelenmesi önemlidir.

19. yüzyıl, Kore'de yönetimin zayıf olduğu bir dönem olarak başlamıştır (Banbal 8). Bu yüzyılda Yarımada'da ciddi huzursuzluklar yaşanmış ve birçok ayaklanma çıkmıştır. 17. yüzyıldan itibaren Choson'un dışa açılmasını sağlamaya

çalışan dış güçlerin de etkisiyle devlet, ciddi reformlar uygulamaya başlamıştır. Buna tepki olarak doğduğu söylenebilecek ve aynı zamanda 1864'te ilk modern yerel din olarak yeşeren ama 1894'te köylü ayaklanmasının odağı haline gelen (Peterson ve Margulies 130) *Donghag*¹ (동학, 東學) ilerlemesini durduramayan devlet, panikle Çin'den yardım isteyince Çin bir ay içinde Assan Körfezi'ne asker yollamıştır. Fakat benzer şekilde Kraliçe Min'in oligarşisini ve Batı'nın ve Japonya'nın Kore üzerindeki yenileşme hareketlerini engellemeyi amaçlayan *Donghag* ayaklanmasından Kore'deki vatandaşlarını koruma bahanesiyle Japonya da Kore'ye 8 bin asker yollamıştır. Ancak Japon askeri Kore'ye ulaşmadan *Donghag* ordusu geri çekilmiştir. Çin, bunun üzerine karşılıklı bir geri çekilme önermişse de Japonya, Doğu Asya'nın huzuru için Çin'le birlikte Kore'nin iç yönetiminde söz sahibi olmasını önermiştir. Fakat Çin'le bu konuda anlaşılammıştır (Eckert ve diğerleri 222). Böylece 25 Temmuz 1894'te Japonya'nın Qing Hanedanlığı²'na saldırmasıyla Çin-Japon Savaşı başlamıştır. Japonya, Kore'de çıkan köylü ayaklanmasını Çin ile savaş çıkarmak için fırsat bilmiştir (J. Jeong 1). 17 Nisan 1895'te iki devlet Shimonoseki Antlaşması'yla savaşı sonlandırmışlardır. Bu antlaşmayla Çin, Liaodong Adası'ndan feragat etmiş ve Tayvan'ı Japonya'ya bırakmıştır (Beşikçi 3). Bu antlaşmanın bir diğer özelliği de Çin'in Kore üzerindeki etkisinin son bulmasıdır. Anlaşmanın ilk maddesinde Çin'in Kore'nin tam bağımsızlığını kabul ettiği belirtilmektedir (*Treaty of Shimonoseki...* 1895). Bu şekilde Kore artık Çin merkezli bir dünyadan tamamen ayrılmıştır. Fakat bu, Kore'nin bağımsızlığı anlamına gelmemiştir (Eckert ve diğerleri 223). Bu savaşla bölgede hakim olan gücünü yitirmeye başlayan Çin'den uzaklaşsa da Kore, ilerleyen zamanlarda bölgede kendini gösteren başka bir gücün etkisi altına girmeye başlayacaktır.

Japonya'nın Çin'le olan savaşındaki zaferinden sonra Japonya, Choson'u yöneten Kral Gojong'u birtakım radikal yenilikler yapması için zorlamıştır. Bu yeniliklere *Gabo Reformları* (갑오 개혁, 甲午改革) adı verilmektedir. Bu reformların temel amacı yönetimde ve ekonomide birtakım değişiklikler yapmaktır. Bu niyetle kralın gücü azaltılarak hükümet yeniden düzenlenmiş, mahkemeler hükümet yönetiminden bağımsız hale getirilmiştir. Bütün bu önlemler geleneksel bir düzene sahip olan yönetimi daha Batılı ve Japon tipi yönetim yapısına kavuşturmakla birlikte Japonya'nın Kore üzerindeki etkisini arttırmıştır. Dolayısıyla *Gabo Reformları*, ne kral ne de halk tarafından hoş karşılanmıştır. *Gabo* reform süreci

¹ 'Doğu öğretisi' anlamına gelmektedir.

² 1644-1911 yılları arasında Çin'de hüküm süren hanedanlığın adıdır.

1894-1896 yılları arasında toplamda 16 aydan fazla sürmüştür (Woo 66). Japonya'nın Kore yönetiminde oluşturmaya çalıştığı bu yeni düzen, gelecekte Yarımada'yı kendi yönetimi altına alma planlarının göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Japonya'nın Kore'yi yenilik yapmaya zorlaması *Gabo* reformlarıyla ilk değildir. 1876'da Kore'deki Kanghwa adasında Japonya'yla yapılan anlaşmayla Kore, topraklarını Japonya'yla ticarete açmak durumunda kalmıştır. O zamana kadar yabancıların ülkeye girmesine karşı çıkan Choson devleti, birtakım kararlar almak zorunda bırakılmıştır. Kore, Şubat 1876'da imzalanan Kanghwa Anlaşması'yla daha önce ilişki kurmayı reddettiği yeni Japon İmparatorluğu'nu tanımış ve Busan'ın dışında diğer iki limanını 20 ay süreyle ticaret yapmak üzere Japonya'ya açmayı kabul etmiştir (Seth 233). Bu anlaşma ile aynı zamanda Kore Japonya'yla eşit düzeyde bir devlet olarak görülmeye başlandı. Anlaşmanın diğer maddeleri Japonya'ya Kore sularında araştırma/inceleme faaliyetlerine, serbest limanlarda konaklamalarına ve ülkedeki Japonların Japon hükümetinin yasalarına tabi olmasına izin vermektedir.

Japonya'nın Kore'yi dışa açma ısrarı nereden gelmekteydi? Bunun cevabını vermek için Japonya'nın kendi modernleşmesini nasıl sağladığına göz atmak yararlı olacaktır. Japonya, 1868-1912 yılları arasında çok ciddi bir modernleşme süreci yaşamıştır. Dönem, adını imparator Meiji'den almaktadır. İmparator Meiji Ishin olarak anılan İmparator Mutsohito, 1868'de tahta geçmiş ve ülkesini Batı örneğine göre biçimlendirecek Batılılaştırma/modernleştirme çalışmalarına girmiştir (Büyükbaş 45). Japonya, bu dönemde geleneksel siyasi sistemini terk ederek, Batı tipi siyasi sistemini benimsemiştir. Yeni siyasi sistem, batılılaşma projesinin bir parçası olmuştur. Japonya'nın siyasi yapısında meydana getirilen değişiklik konusuna Meyer (147) de araştırmalarında değinmektedir. Ona göre siyasi partiler 19. yüzyıl Japonya'sında bir yenilikti ve Batılı bir kavramdı. Geleneksel Japon siyasi yapısında yeri olan bir olgu değildi.

Ancak Japonya'nın bu yenilikleri uygulamaya kendi iç dinamikleriyle girişmediği bilinmektedir. Nitekim çeşitli kaynaklarda bu görüş dile getirilmektedir. Büyükbaş (45), Meiji yeniliklerinin Japonya'nın kendi bünyesinden çıkmadığını, Batılı devletlerin zorlamalarının neticesinde meydana geldiğini belirtmektedir. "O güne kadar Batı dünyasına karşı kapalı bir yaşam sürdüren Japonya, 1853'te ABD savaş gemileri tarafından topraklarını Batı ülkelerine açmaya zorlanmıştır". Görüldüğü gibi, bu noktada Japonya'nın dışa açılmadan önceki siyasi tutumu

Kore'ninkiyle benzerlik göstermektedir. Onlar da geleneksel yapılarını korumak için 19. yüzyıla kadar Batı dünyasıyla ilişki kurmayı reddetmişlerdir.

Dolayısıyla aynı süreçten geçmiş olan Japonya, Kore'de de kendi sistemini yerleştirmek ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak için Kore'yi de dışarıya açmaya ve ticari ilişkiler kurmaya çalışmaktaydı. Bu sebeple Kore'nin Japonya'yla ilişki içine girmesi oldukça önemliydi. Bu bağlamda, ülkede gerçekleştirilen *Gabo* yeniliklerinin Japonya'nın etkisiyle gerçekleştirildiği ifade edilebilir (Seth 246-247).

Yenileşme çabaları devam ederken, Kore, siyaset sahnesinde bazı kırılma noktaları yaşamıştır. Bunlar, ikinci bir *Donghag* köylü ayaklanması, Nisan 1895'teki Üçlü Müdahale sonrası Rus yanlısı bir gruplaşma ve Ekim 1895'te Kraliçe Min'in öldürülmesi olarak sıralanabilir (Eckert ve diğerleri 224). Bu gelişmeler Yarımada'yı Dehan İmparatorluğu'nun kurulmasına götüren olaylar zinciridir ve o dönem ülkenin içinde bulunduğu karmaşayı göstermesi açısından önemlidir.

1.1. Kraliçe'nin Öldürülmesi

Kore'de neredeyse Kral Gojong kadar devlet yönetiminde söz sahibi olan Kraliçe Min, Japon aleyhtarıydı ve bu sebeple etrafında da kendisi gibi Japon karşıtı olan yetkililer toplamıştı. Fakat bu durum elbette ki Japonya'yı rahatsız etmekteydi. Çünkü bu kişiler Japon karşıtı olmakla kalmayıp aynı zamanda Rus yanlısı bir politika da izlemekteydiler.

Kore'de gittikçe artan Rus etkisini fark eden Japonya, bu durumu tersine çevirmeye çalışmıştır. Dolayısıyla Japonya, hem Rusya etkisini hem de Kraliçe Min'in yönlendirmesini bertaraf etmeye yönelik olarak her türlü yönteme başvurmuş ve 8 Ekim 1895'te Kraliçe'ye bir suikast düzenlemiştir (Eckert ve diğerleri 229). Bu olay Japonların Kore üzerinde ne kadar saldırgan olduklarını ortaya koymakta ve taşları yerinden oynatmaktaydı. Zira Kraliçe'nin katlinden sonra Kore'de çok ciddi gelişmeler yaşanmıştır. Seth (248), bu şok edici olayın ülkede bir Japon karşıtlığına dönüştüğünü belirtmektedir. Bu, aynı zamanda uluslararası camiada da tepki ve kınanmayla karşılanmış ve Japonya da bunun üzerine olayda sorumlu olanları cezalandırmaya söz vermiştir.

Fakat asıl ciddi gelişme, devlet yönetiminde yaşanmıştır. 8 Ekim 1895'te Kraliçe Min Japonlar tarafından öldürüldükten yaklaşık bir yıl sonra Gojong, Rus Elçiliği'ne sığınmıştır. Kralın Rus elçiliğine sığınmasından sonra Japon yanlısı hükümet yetkilileri etkisizleştirilmiş ve 8 yıl kadar Japon baskısından nispeten uzak bir Choson devleti varlığını sürdürmüştür (Woo 70).

2. Dehan İmparatorluğu'nun Kurulması

Hem Kraliçe'nin öldürülmesi hem de Kral'ın Rus Büyükelçiliği'ne sığınması, ülke açısından ciddi bir saygınlık zedelenmesi olarak değerlendirilmektedir. Kore bu olaydan sonra Japonya'ya karşı Rusya'yla yakınlık kurdukça ülke yönetimi de büyük ölçüde Rus etkisi altına girmiştir. Yönetimdeki Japon yetkililerin yerine Ruslar getirilmiştir. Fakat Ruslar çeşitli imtiyazlar kazandıkça ülkedeki diğer yabancılar da ayrıcalık talep etmeye başlamıştır. Halk ise hem Kral'ın Rus Büyükelçiliği'ne sığınmasına hem de yabancılar tarafından tanınan imtiyazlara tepki duymaya başlamış ve kızgınlıklarını yeni oluşturulan Bağımsızlık Kulübü (독립협회, Independence Club, 獨立協會) çerçevesinde hazırlanan bir kampanya kapsamında belirginleştirmişlerdir. Buna cevaben Kral Gojong, 1897'de Rus Büyükelçiliği'nden Kyongun Sarayı'na gelerek bağımsız "Büyük Kore (Dehan) İmparatorluğu"nu kurduğunu ilan etmiştir. Böylece Kore artık resmi olarak bir imparatorluk, onun yöneticisi de bir imparator olmuştur (Eckert ve diğerleri 231-232). Bu hareket, Kore'nin açıkça kendisini politik anlamda bağımsız bir devlet olarak gösterme niyetiyle gerçekleştirilmiştir (J. Kim 351).

Devlet bu değişiklikle kendi bağımsızlığını ilan etmiş olsa da Dehan İmparatorluğu gerçekte bağımsız bir devlet olmaktan uzaktı. Peterson ve Margulies (133) da, görünürde Kore'nin artık Çin'in korumasında olmadığını, fakat gerçekte Japonya'nın hakimiyeti altına girmeye daha da yaklaşmış olduğunu iddia eder. 1894'te Çin-Japon Savaşı'ndan galip çıktıktan sonra zaten etkilerini hissedilir ölçüde arttıran Japonya, Dehan İmparatorluğu kurulduktan sonra Kore'yi etki altına alma yarışını Rusya'yla paylaşmak durumunda kalmıştır (Gökmen, *Soğuk Savaşta Sıcak...* 31). 29 Şubat 1897 tarihli The San Fransisco Call gazetesinde Rusya'nın Kore üzerindeki hakimiyetini Japonların da kabul ettiği belirtilmektedir (*Russia Is Certainly...*). Kore'nin o dönem Rusya'nın etkisi altına girdiği Kral'ın, Kraliçe Min öldürüldükten sonra Rusya Büyükelçiliğine sığınmasından da anlaşılmaktadır. Aynı tarihli gazetede Rusya başbakanının Kore hükümeti için Rus-Çin bankasından yüzde 3 faiz oranıyla 1 milyon doların üzerinde kredi ayarladığı belirtilmektedir. Ruslar ve Japonlar, Kore'de hakimiyet kurmak için birbirleriyle girdikleri bu yarışta çok çeşitli çözüm önerileri üzerinde çalışmışlardır. Bunlardan biri de daha sonra uygulamaya konulacak olan Japonların Ruslara önerdiği 38. paralelden Kore Yarımadası'nın ikiye bölünmesi önerisidir (Gökmen, *Soğuk Savaşta Sıcak...* 31-32).

3. Dehan İmparatorluğu

Bu değişiklikle devlet biçimi krallıktan imparatorluğa dönüşmüş bu yeni devletin adı ise "Dehan İmparatorluğu" olmuştur. Gojong'un ülkede gerçekleştirdiği bu ciddi değişikliği anlamak için yeni kurulan imparatorluğun isminin beslendiği kaynakları irdelemek yararlı olacaktır.

Dehan (Büyük Kore) adı geçmişteki *Samhan* (Üç Krallık) topraklarında kurulan ülkenin adından gelmektedir (S. Jeong 145). Burada *Samhan*, *Mahan*, *Byonhan* ve *Cinhan*'i içine alan ve geleneksel olarak Yarımada'yı işaret eden bir adlandırmadır. Dehan sözcüğündeki 'Han' adı Korelilerin antik çağlardan beri kendilerini adlandırmada kullandıkları bir isimdir. Jeon (1), 'Han' sözcüğünün Kore yarımadasının orta ve güney bölgelerinde çok eski çağlarda ortaya çıkan ve o zamandan beri vatan toprağı ve Kore halkı için kullanılan bir adlandırma olduğunu belirtir. Ona göre geçmişteki *Samhan* devletinden günümüze kadar bu algı devam etmiş ve Güney Kore'nin şu anki resmi adı olan *Dehanmingug*³ (대한민국, 大韓民國)'un oluşumuna vesile olmuştur. Kuzey Kore'nin resmi adında ise 'Han' ismine rastlanmaz. Kuzey Kore devleti, Choson adını devam ettirmektedir. Güney ve Kuzey Kore'nin birleşme konusu üzerine çalışmaları bulunan Byungnoh Kim, iki devletin resmi adlarının farklılığına vurgu yaparak resmi adı 'Choson Demokratik Halk Cumhuriyeti' (조선민주주의 인민공화국, 朝鮮民主主義人民共和國) olan Kuzey Kore'nin daha çok Choson adıyla bilindiğini, Güney'in ise *Dehanmingug*'un kısaltılmışı olan *Hangug* olarak tanındığını belirtmektedir (B. Kim). Gojong'un yeni devlete Dehan adını vermesinin sebebi de ülkenin Samhan devletinin topraklarında yer alması ve yurtiçi ve yurtdışında 'han' olarak biliniyor olmasıdır (Jeon 1). Devletin adı resmi olarak "Dehan İmparatorluğu" olarak değişmiş olsa da, halk kendilerinin hala Choson'da yaşadıklarını düşünmekteydi. Kang (*Goço Ssin Hangug...* 249), ülkede yaşanan bu değişiklik ile ilgili birbirinden farklı görüşler olduğuna vurgu yapar. Bunlardan biri, Choson kralının ülkeyi Dehan İmparatorluğu olarak değiştirmiş olmasının yalnızca bir isim değişikliğinden ibaret olduğunu savunur. Bu görüşe göre gerçekte Rusya yanlısı ve muhafazakar politika, Dehan'ı etkisi altına almıştır ve yönetim, halktan gelen reform çağrılarını kulak asmayarak Japon sömürgeciliğine giden yolda yürümeye başlamıştır. Diğerisi ise, bu değişikliğe bir anlam yükleyen görüştür. Dehan, o dönemde Japonya ve Rusya'nın

³ Güney Kore'nin benimsediği *Dehanmingug* adı literal olarak "Büyük Han (Kore) Cumhuriyeti" anlamına gelmektedir.

bölgede hemen hemen eşit güce sahip olmasından faydalanarak hızlı bir reform ve aydınlanma siyaseti izlemiştir. Her ne kadar muhafazakar güç etkin olsa da eski sistemi de yok saymayan ama belli reformları gerçekleştirebilen bir dönem olmuştur. Dolayısıyla bu görüşe göre bu dönem yeniliklerini *Gabo* reformlarının devamı niteliğinde değerlendirilmektedir.

Bu değerlendirmeden de anlaşıldığı gibi aslında devlet krallıktan imparatorluğa geçiş yapmıştır fakat her ne kadar birtakım yenilikler getirilmiş olsa da Dehan, topraklarında etkin olmak isteyen yabancı ülkelere karşı etkili bir politika izleyememiştir. 28 Şubat 1904 tarihli Indianapolis Journal gazetesinde (*Korea, the Storm...*), Kore'nin içinde olduğu durumun vahim olduğu vurgulanmakta ve doğuda Japonya'nın, kuzeyde Mançuların sert istilalarına maruz kaldığını son olarak ise Japonya ve Rusya arasındaki ihtilaf yüzünden Kore halkının çok zor durumda olduğu belirtilmektedir. Bu bilgilere dayanarak Dehan İmparatorluğu'nun ilanının Kore'nin dış güçlerin etkisinden sıyrılabilmesine olanak tanımadığı değerlendirilmesinde bulunabilir.

Ülke yönetimindeki bu değişikliğin uluslararası alanda kendisine yer bulup bulmadığı konusu da tartışmaya açıktır. 1899 yılında Kore ile Çin arasında Kore'nin talebi ve diğer güçlü devletlerin baskısıyla bir Eşitlik Anlaşması (대등조약, 對等條約) imzalanmıştır. 1 Şubat'ta Seul'e gelen Çin elçisi, Gojong'a Çin hükümdarından bir mektup ulaştırmıştır. Mektup, "Büyük Qing imparatorundan Dehan imparatoruna" ifadeleriyle başlamakta ve Shimonoseki anlaşmasıyla Choson'un bağımsızlığını tanıdığını belirtmekteydi (J. Kim 352). Shimonoseki anlaşması Dehan İmparatorluğu'nun ilanından iki yıl önce imzalanan Çin ve Japonya arasındaki savaşı sonlandıran anlaşmadır. Çin elçisinin ifadelerinde 1895 yılındaki Kore için 'Choson', 1897'den sonra ise 'Dehan' adının kullanıldığı görülmektedir. Dolayısıyla 1897'de gerçekleştirilen yönetim değişikliğinin Çin tarafından kabul gördüğü anlaşılmaktadır.

Bu dönemde halkın Japonların yenileşme hareketleri konusundaki baskısına karşı gelmesi sonucu, daha önce uygulamaya konulan bazı reform hareketleri geri çekilmiştir. Kabine sistemi eski haline geri getirilmiş, ay takvimine kısmen geri dönülmüş, *danballyeong*⁴ uygulaması geri alınmıştır. Kral'ın prestijinin ve gücünün imparator seviyesine çıkarılması çağruları, birçok çevrede kendine yer bulmuştur. Buna, resmi yetkililer ve Konfüçyüsçü edebiyatçılar da destek vermiştir (Woo 71).

⁴ 1895 yılında Gojong tarafından erkeklerin saç topuzlarının kesilmesini emreden, fakat halktan çok tepki toplayan reformlardan biridir.

Çekilen reformların yanı sıra Dehan İmparatorluğu'nun kurulmasından sonra ülke yönetimine bazı yenilikler de getirilmiştir. Hükümet, mevcut düzeni yenisiyle değiştirme amacıyla otoriteyi güçlendirerek modernleşme yolunda idari ve hukuki sistemi yeniden yapılandırmıştır (Hangug Yogsa Yonguwon 256). İmparatorluğun kurulmasıyla 17 Ağustos 1899'da devlete ait 9 maddelik bir anayasa oluşturulmuş ve bu anayasa *Gyonjeongso* adında özel bir yasama bürosu aracılığıyla ilan edilmiştir (Woo 72). Temel maddelerin bulunduğu bu anayasaya göre ilk olarak devletin bağımsızlığının dünya devletlerince resmi olarak tanınması gerekmektedir (S. Jeong 156).

Bununla birlikte bu anayasanın imparatorun yetkilerini ciddi şekilde artırdığı görülmektedir. S. Jeong (156)'da imparatorun başkumandanlık (통솔권, 統率權) konumu kazandığı, sıkıyönetim ilan etme, yasa çıkarma-ilan etme, idari birimleri yönetme, atama, savaş ilanı, yabancı ülkelerle anlaşma yapma, yasama-yürütme-yargıyla ilgili mutlak yetkilere sahip olduğunu duyurduğu belirtilmektedir.

Ülkede gerçekleştirilen yeniliklerden bazıları bir reformlar paketi olarak değerlendirilebilir. Woo (72-76)'da, 20 Şubat 1897'de Kral Gojong'un halkın çağrısıyla saraya dönmesinden itibaren *Gwangmu Reformları* (광무개혁, 光武改革) adı altında gerçekleştirilen yenilikler şu şekilde özetlenmektedir:

- 17 Ağustos 1899'da 9 maddelik anayasa açıklandı (Constitution of Daehan Empire, 대한민국 국제, 大韓國國制).
- 1902'de Pyeongyang Batılı tarzda bir başkent olarak yeniden tasarlandı.
- Tamamen bağımsız bir ülke kurma amacıyla Dehan İmparatorluğu ulusal savunma, finansal temel, ticaret ve endüstriye odaklandı. Bu amaçla 1899'da *Wonsubu* (Yüksek Askeri Şura) kuruldu. İlaveten *Siwidae* adındaki Saray Muhafız Alayı ve *Jinwidae* adındaki yerel askeri birimlerin sayıları arttırıldı. Yüksek Askeri Şura altında jandarma kuvvetleri oluşturuldu. Bunlar Japonya'nın sarayı yeniden basmasına engel olmak amacıyla hayata geçirilmişti.
- İmparatorun resmi kıyafeti Prusya Mareşali (Prussian Marshall)'nin üniforması örnek alınarak yeniden dizayn edildi.
- 1902'de Eckert tarafından milli marş bestelendi fakat bu marş 1910'da yasaklanmıştır.
- Bayrak, askeri semboller ve madalyalar oluşturuldu.

- 1898'de modern mülk hakları oluşturmak ve devletin gelirlerini arttırmak için *Yangji Amun* adıyla modern anlamda iskan bakanlığı olarak adlandırılabilir bir İmar Bakanlığı kuruldu.
- Eskiden *Takjibu* (Finans Bakanlığı) ya da Tarım ve Ticaret Bakanlığı'nın kontrolündeki madencilik, ginseng üretimi, mezbaha, demiryolları, sulama projeleri bu dönemde Kraliyet İdarisi Birimi'ndeki *Naejangwon* (Kraliyet Mülkiyeti Ofisi) çatısı altında toplandı ve doğrudan imparatorun yetkisine verilmiş oldu.
- Toplanan vergiler fabrika, okul inşası, devlet törenleri düzenleme, yabancı kitaplar satın alma hatta Japon-karşıtı silahlı güçleri (Righteous Army) desteklemek için kullanıldı. *Naejangwon*'dan elde edilen gelirler 1905'te imzalanan *Eulsa* Anlaşması'nın (을사 조약, 乙巳條約) geçersizliğini ortaya koymak için 1907'deki Lahey (Hauge) Konferansı'na gönderilen heyet için de kullanıldı.
- Teknoloji, sanat, sağlık bilimleri, ticaret ve endüstri, yabancı dil alanında modern okullar açıldı. Tekstil, kağıt, altın ve gümüş sanatları, oymacılık, silah ve cam üretimi alanlarında faaliyet gösteren fabrikalar kuruldu.
- Çin'le ekonomik ve kültürel bağları geliştirmek için Seul ve Uiju arasındaki demiryolu inşasını denetlemek amacıyla Kuzeybatı Demiryolu İşletme İdaresi (서북 철도국) kuruldu. Seul'ü daha modern bir şehir haline getirme amacıyla telefon hatları ve Amerika Birleşik Devletleri ortaklığıyla şehir içi trolley hattı kuruldu. Böylece Seul, Kyoto'dan sonra Doğu Asya'daki trolley hattına sahip ikinci şehir oldu.
- 1899'da uluslar arası topluluklara entegre olma amacıyla Dehan İmparatorluğu Uluslararası Posta Birliği'ne katıldı. 1900'de Paris Uluslararası Fuar ve 1903'te Osaka Uluslararası Fuar'ına gitti. 1903'te İmparatorluk aynı zamanda Uluslararası Kızılhaç'ın aktif üyesi oldu.

İmparatora verilen geniş yetkilerin halkın refahına doğrudan önemli bir katkısı olmamıştır. Bu yetkilerin verilmesindeki temel amaç, imparatorun gücünün artırılmasıyla ulusal egemenliği koruma ve Bağımsızlık Kulübü'nün eylemlerine bir tepki göstermektir. Mutlakiyeti güçlendiriyor gibi görünen bu reformların aslında ulusal savunma, endüstri, eğitim ve teknolojinin gelişimi için önemli adımlar olarak değerlendirilmektedir (Woo 72-73).

4. Dehan İmparatorluğu'nun Çöküşü ve Japonya'nın Kore'yi İlhakı

Gerçekleştirilen tüm bu reformlar İmparatorluğun uzun ömürlü olmasını sağlayamamıştır. 1905'te Japonya'nın Rus-Japon Savaşı'ndan zaferle çıkmasından sonra Japonya'yla imzalanan anlaşma, İmparatorluğu Japonya karşısında oldukça güçsüz bırakmıştır. Japonya'nın uluslararası arenada artan gücü de bu duruma katkı sağlamıştır. Pratt (190-191), 1902'de, Rusya'nın bölgede artan gücünden rahatsızlık duyan Büyük Britanya ile Japonya arasında iki tarafın da birbirinin Çin ve Kore'deki emellerini tanıyacağına dair bir antlaşma imzaladığını belirtmektedir. Nisan 1905'te de benzer amaçla Japonya'yla Büyük Britanya arasında Japonya'nın Yarımada üzerindeki ayrıcalıklı konumunu tanıyan bir anlaşma imzalanmıştır. Aynı yıl ABD Dışişleri Bakanı William Taft ile Japonya Başbakanı Katsura Taro arasındaki memorandumla da Japonya'nın bölgedeki barış ve huzur için en iyi seçenek olduğu ABD tarafından kabul edilmiştir. Bu noktada Pratt, 1905 yılına gelene kadar dünya devletlerinin Japonya'nın emelleriyle paralel hareket eder konuma geldiği gerçeğine dikkat çekmektedir.

Japonya, 1905'te Kore üzerindeki hakimiyet alanını genişletmek için önemli hamlelerde bulunmuştur. Bunlardan biri, Kore'yle imzalanan ve Japonya'nın Yarımada üzerindeki hareket kabiliyetini arttıran *Eulsa Anlaşması*'dir.

1905'te silahlı Japon askerler İmparator Gojong'u Toksu Sarayı'na kapatmışlar ve Dışişleri Bakanı Pak Chesun'u Japon Dışişleri Bakanı Hayashi Gonsuke ile 17 Kasım'da bir anlaşma yapması için zorlamışlardır. Anlaşmayla koyulan korumacılık/hamilik (protectorate) statüsü Japonya'ya Kore üzerinde sınırsız güç sağlamıştır (Pratt 191). Bu anlaşma *Eulsa Anlaşması*dır. Söz konusu anlaşmayla Japonya, Kore üzerindeki baskısını arttırmıştır. Nitekim Pratt (210), bu anlaşmadan sonra Japonya'nın Kore'nin bağımsızlığını koruyor yalanının çabucak ortadan kaybolduğunu vurgulamaktadır.

Anlaşma zorla imzalatıldığı için 1907'de Gojong, bu anlaşmanın geçersizliğini ortaya koyma amacıyla Hague Barış Konferansı'na ve Washington'a heyetler göndermiş ve bu anlaşmanın zorla imzalatıldığını beyhude yere anlatmaya çalışmıştır (Pratt 210; Woo 85; Dündar 59).

Bu antlaşmaya Japonların ve Korelilerin bakışının taban tabana zıt olduğu görülmektedir. Woo (85), bu anlaşmanın İmparatorla değil Dışişleri Bakanı Pak Chesun'la imzalanmış olduğunu belirterek anlaşmanın illegal olduğuna vurgu yapmaktadır. İmparatorun da bu iddiada olduğunu ve bu iddianın dayanağının

Dehan İmparatorluğu'nun anayasası olduğunu belirtmektedir. Çünkü bu anayasaya göre yabancı ülkelerle anlaşma imzalama yetkisi yalnızca imparatora aittir. Fakat ne imparator ne de başbakan bu anlaşmayı imzalamaya yanaşmışlardır. Uluslararası bir anlaşmanın asgari gereklerinden yoksun olan bu anlaşma temelinde Japonya Kore'yi egemenliğinden yoksun bırakmaya başladı (Kore Tarih Öğretmenleri... 223).

1907'de Japonya, Gojong'un tahtından çekilmesini sağlamıştır. Yerine, oğlu Sunjong getirilmiştir. 1905'te imzalanan *Eulsa* Anlaşması'yla Kore'nin tüm dış politikasını kontrolü altına alan Japonya, 1907'de Kore'yle imzalanan yeni bir anlaşmayla (한일신협약, 韓日新協約) Kore'nin iç işlerinde de söz sahibi olmuştur (Woo 86-87). Bu anlaşmayla Japon yetkililer ülkenin tüm kontrolünü ele geçirmiştir. 9 bin Kore askeri tasfiye edilmiş ve Japon askeri polisi (*kempeitai*), Japon mahkemeleri tarafından da desteklenerek ülkedeki yasalara uygun faaliyet göstermeye başlamıştır. Bunun üzerine askerler Kore ve Mançurya'daki gerilla güçleri olan *uibyong'a* katılmıştır (Pratt 211). Japon işgalinin resmen gerçekleştiği 1910 yılına kadar Japonya, Kore'deki varlığını iyice hissettirmeye başlamıştır. 24 Temmuz 1907'de çıkarılan basın yasasına göre Japonya, Kore basınına kontrolü altına almak için süreli yayınları sınırlamaya yönelik düzenlemelerde bulunmuştur. Yayın izni alabilen gazeteler ise satış, dağıtım, yayım durdurma gibi düzenlemelere maruz kalmaya başladı (S. Kim 30). Kim'e göre bu yasanın amacı Japonya'nın Kore'nin istilasını kolaylaştırmaktı. Bu dönemdeki baskı ve yasak farklı alanlarda da tezahür etmiştir. Gökmen (*Soğuk Savaşta Sıcak...* 32), ilhaka kadar Japonya'nın Yarımada'daki tüm siyasetleri etkisizleştirdiğini ve Kore'yi istila etme girişimlerini hızlandırdığını vurgulamaktadır.

Yukarıda değinilen baskı ve değişiklikler neticesinde oluşan istila hazırlığına rağmen bu süre zarfında Japonya Kore'de ciddi bir modernizasyon programı da başlatmıştır. Japonya, endüstriyel gelişimi hızlandırmış ve karayollarıyla demiryolları inşa etmiştir. Bunun yanında finans ve posta servislerinin yönetimi de Japonlara geçmiştir. Telgraf ve telefon sistemlerini genişletmiş ve liman tesislerini büyütmüştür (Pratt 211). Bu durumu Kore için bir fırsat olarak değerlendirenler olsa da Kore halkı Japonya'nın ülkede giderek artan etkisinden rahatsız olmuş, bu sebeple ciddi tepkiler de göstermiştir. Bu amaçla gazeteler kurulmuş ve burada Kore'nin bağımsızlığını vurgulayan yazılar yazılmıştır. Bunlar 1905'te imzalanan anlaşma karşısında halkı bilinçlendirme amacı gütmekteydi. Woo (103), bu gazetelerin içinde en dikkat çekenlerin 1897'de kurulan *Hwangseong Sinmun* (황성

신문, 皇城新聞), *Daehan Maeil Sinbo* (대한 매일신보, 大韓每日申報), *Jeguk Sinmun Mansebo* (제국 신문 만세보, 帝國訊問萬歲報) olduğunu belirtir. Bu gazetelerin ortak özelliği Japon karşıtı yazıları kaleme almaları ve ulusalcılık fikrini benimsemeleriydi. Hatta Japon sansüründen kaçınmak için 1904'te İngiliz Earnest Bethell (1872-1909), *Daehan Maeil Sinbo* gazetesinin yayımcılığını üstlenmek için Kore'ye çağrıldı. Woo (103), bu hareketin amacının o dönemde Japonya ve İngiltere'nin müttefik olmasının avantajını kullanmak olduğunu vurgular. Zira İngiliz yayımcı atanan bir gazeteye Japonya herhangi bir sansür uygulamaya kalkışamayacaktı böylece gazete baskı ve sansürden uzak bir şekilde yayın hayatını sürdürebilecekti.

Anlaşıldığı üzere Japonya Kore'yi 1910'da işgal etmeden daha önce ülkeye ciddi müdahalelerde bulunmaktaydı. Kaynaklarda her ne kadar genelde Korelilerin ulusal duygularla Japon baskısına çeşitli yollarla direndikleri söylene de, o dönemi ve Korelilerin ülkedeki Japon varlığına karşı geliştirdikleri başka bir bakış açısını yansıtan önemli bilgiler de vardır. Gökmen (*Bir Seyyah Olarak..*), Japonya'nın Kore'yi ilhak etmesinin hemen bir yıl öncesinde seyyah Abdürreşit İbrahim Efendi'nin Japonya'dayken Kore'ye bir ziyaret gerçekleştirdiğinden ve orada dönemin İçişleri Bakanı ile görüştüğünden söz etmektedir. Abdürreşit İbrahim Efendi'nin anılarına göre Bakan, Kral'ın milletin Japon idaresi altında daha rahat edeceğini çünkü Japonların yollar yaptığını, şehirleri temizlediğini düşündüğünü aktarmıştır. Bakanın kendisi de Abdürreşit İbrahim Efendi'nin "Kore'nin özel ve muhtar bir idare şeklinde kalmasını sağlamak mümkün değil mi?" sorusuna Japonların işgaline artık fazla zaman kalmadığı ve Japonların Çinlilerden daha iyi olduğuna kanaat getirdiği yönünde cevap vermiştir. Bu bilgiye dayanarak, Kore'de o dönem var olan Japon karşıtlığına rağmen Japonların ülkede gerçekleştirdikleri yeniliklerden yola çıkarak Yarımada'daki Japon varlığını olumlu olarak değerlendiren Korelilerin de bulunduğu gözlenmektedir. Yukarıdaki hatıralardan da anlaşılmaktadır ki, Japonya Kore'yi daha işgal etmeden önce ülkenin fiziki koşullarında ciddi iyileştirmelerde bulunmuştur. Bu da birkaç yıl sonra gerçekleştireceği işgale hazırlıktır. Çünkü Japonya, bu ülkede önce kendi sistemini oturtmak istemektedir.

Fakat Abdürreşit İbrahim Efendi'nin hatıralarında bahsettiği dönemin İçişleri Bakanının adına ait bir bilgi hatıratında bulunmamaktadır. Bu kişi 1905'teki *Eulsa* Anlaşmasını Pak Chesun'la birlikte imzalayan 5 kişiden biri olan İçişleri Bakanı Yi

Jiyong ise zaten ülkenin ulusal bağımsızlığını öncelemediği için böyle bir beyanda bulunmuş olması da ihtimal dahilinde düşünülebilir.

1910 yılında, Japonya, yıllardır güttüğü amacını gerçekleştirmiş ve Kore'yi ilhak etmiştir. Gökmen (*Soğuk Savaşta Sıcak...* 32), 29 Ağustos 1910'da Japonya'yla imzalanan İlhak Anlaşması'yla Japonların 35 yıl sürecek olan sömürge düzeninin hayata geçirildiğini belirtmektedir. Bu ilhak anlaşmasıyla birçok yer ismi de Japoncalarıyla değiştirilmiştir. Aynı zamanda yönetim organı olarak daha önce 'Kore Hükümet Ofisi (한국 통감부, 韓國統監府)'nin ismini de değiştirerek 'Choson Genel Valiliği (조선총독부, 朝鮮總督府)' adlandırmasını kullanmaya başlamıştır. Bu birim, Kara ve Hava Kuvvetleri komutanlarının atanacağı şekilde düzenlenen ve Japon imparatoruna bağlı ancak Japon kabinesinin kontrolüne neredeyse hiç tabi olmayan bir oluşumdur. Choson'un idari, yasa yapma ve askeri haklarının tümünü bünyesinde toplayan otoriter bir anlayışa sahipti (Kang, *20 Segi Uri...* 31).

Ülkede başka değişiklikler de gerçekleştirilmiştir. Örneğin, ülke, 13 eyalete ayrılmış, bütün kıdemli yönetsel görevler çoğu hiç Korece bilmeyen Japonlara devredilmiştir. Japon jandarmasının ülkeyi bir 'askeri kamp'a çevirdiği yorumlarına sebep olacak kadar değişiklikler gerçekleştirdiği yabancı muhabirler tarafından da ifade edilmiştir (Pratt 213). Japonya'nın kontrolü ele almasıyla Kore halkı birçok temel haklarından olmuş, ekonomi, demiryolları, maden, finans gibi birçok alandaki haklarından vazgeçmek zorunda kalmıştır (İyagi Hangugyeogsa Pyeonjibwihonhoe 73).

Sonuç

Japonya, kendi endüstriyel gelişimini tamamladıktan sonra bölgede daha önce en güçlü devlet olan Çin'in de yavaş yavaş eski gücünü kaybetmesiyle yükselen kuvvet haline gelmiş ve giderek daha fazla yayılcı politika gütmüştür. Bir ada ülkesi olarak emperyalist hedeflerine ulaşabilmek için en yakınındaki toprak parçası olan Kore'ye gözlerini dikmiş ve Kanghwa anlaşmasının imzalandığı 1876 yılından başlayarak Kore üzerinde nüfuzunu arttırarak hissettirmeye başlamıştır. Fakat o dönemde bölgede yeni bir güç olarak parlayan Rusya, bu durumdan rahatsızlık duymuş ve iki devlet arasında kıyasıya bir mücadele başlamıştır. Bu mücadelenin arasında kalan Kore ise Rus yanlısı dolayısıyla Japon karşıtı bir politika izlemeyi tercih etmiş, fakat Japonya'nın müdahalelerinden kurtulamamıştır. Çünkü Japonya, bölgede yayılmak ve Rusya'yı devre dışı bırakmak için Kore'ye ihtiyaç duymaktaydı. Bu sebeple öncelikle Kore'yi elde

etmeliydi. Bu amaçla Japonya, Kore'yi siyasi ve ticari olarak dışa açmaya çalışmıştır. Fakat Japonya, Yarımada üzerindeki etkisini arttırdıkça Kore, Rusya'nın desteğini almak istemiş ve bu doğrultuda politikalar izlemiştir. Bu durumu engellemek isteyen Japonya, Rus yanlısı bir yönetim sürdüren Kraliçe Min'i öldürmüştür. Kraliçenin öldürülmesi, Kore siyasi tarihinde önemli bir kırılma noktasıdır. Bu olaydan sonra Kral, Rus elçiliğine sığınmış ve bir yıl sonra halkın da baskısıyla dönmüş ve bir krallık olan Choson devletini imparatorluğa dönüştürmüştür. Bu şekilde devletin, tamamı imparatorluk olan komşuları özellikle Çin ve Japonya karşısında eşit bir konum kazanacağı düşünülmüştür. Fakat yönetim şekli değişmiş olsa da devletin gücünde belirgin bir artış söz konusu olmamıştır. Her ne kadar yönetim şekli değişmiş olsa da bu değişiklik devletin ismiyle sınırlı kalmıştır. Dehan İmparatorluğu ancak Japonya'nın Kore'yi işgali olan 1910'a kadar varlığını sürdürebilmiştir.

Bununla birlikte, Güney ve Kuzey'in bu yönetim değişikliğine nasıl baktığı konusunda da bir yorumda bulunulabilir. 3. bölümde bahsedildiği gibi Kore Savaşıyla 38. paralelin kuzeyinde kalan Kuzey Kore, resmi adında hala 'Choson' adını kullanmaktadır. Dahası, Kuzey Kore'nin tüm Yarımada için Choson adını tercih ettiği de bilinmektedir. Bu, Kuzey'in, Güney Kore halkından bahsederken de 'Han' adını kullanmadığını göstermektedir. Kuzey Kore'nin kendi resmi adında ve tüm Yarımada halkı için Choson ismini kullanıyor olması, kendisini Choson'un devamı olduğunu varsaydığı biçiminde yorumlanabilir. Bir başka deyişle, Kuzey Kore, halkının orijinini Han'a değil, Buyeo ve Goguryeo'dan sonra kurulan ve onlardan daha gelişmiş olan Choson'a dayandırmakta ve 'Han' adlandırmasından kaçınmaktadır.

Ancak bu durum, bir anlamda Dehan'ı tamamen yok saymak anlamına gelebilir mi? Bu, üzerinde düşünülmesi gereken bir noktadır. Bu, ağırlıklı olarak Kuzey Kore açısından bakan tarihi kaynaklarla desteklenecek ileriki çalışmalarla daha detaylıca irdelenebilir. Güney Kore'nin resmi adında 'Dehan'ın kullanılıyor olması, Güney yönetiminin Dehan İmparatorluğu'nun varlığını kabul ettiğine işaret olarak görülmektedir. Mevcut iki Kore'nin resmi isimlerindeki bu farklılık bile 1910 yılında Japon ilhakıyla son bulan devletin Choson mu Dehan mı olduğu konusuna farklı bakış açıları geliştirdiğini göstermektedir.

Sonuç olarak Dehan İmparatorluğu'nun, ilan edildiği dönemde uluslararası platformda kabul gördüğü söylenebilir. Araştırmalarımız esnasında gerek Çin'den gönderilen elçilerin ifadelerinde, gerekse 1897'den sonra imzalanan anlaşmalarda

Kore'nin adının Dehan ya da Han, yöneticisinin ise "imparator" olarak geçtiği gözlenmiştir. Ancak Koreli ya da yabancı günümüz kimi tarih çalışmacılarının, yazılarında Dehan yerine Choson adını kullanmayı tercih ettikleri de görülmektedir. Dehan İmparatorluğu'nun uluslararası alanda etkili bir politika yürütememiş olması, bölgede etkin olan güçlü devletlerin müdahalelerinden kendisini sıyıramaması ve ömrünün kısa sürmüş olması gibi sebepler yüzünden tarihçilerin 1910'da Japon ilhakıyla ortadan kalkan devletin Choson mu Dehan mı olduğu konusunda ikilem yaşadıkları düşünülmektedir. Bunun yanında ülkenin bir bayrağının, milli marşının var olması böyle bir devletin tarihi süreçte yok sayılmayacağına bir göstergesi olduğu da düşünülmektedir.

Bu çalışmada ilgili kaynaklara ulaşmamız konusunda özel yardımlarını ve makalenin sonuç bölümünde değerli görüşlerini eksik etmeyen Arş. Gör. Oktay Gökhan Banbal'a teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

- Banbal, Oktay Gökhan. *Japon İşgal Döneminde Kore Yarımadası ve Uzak Doğu'nun Siyasi Görünümü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, 2015.
- Beşikçi, Mehmet. "1894-1895 Çin-Japon Savaşı: Japon Emperyalizminin Yükselişi ve Osmanlı İmparatorluğu." *Toplumsal Tarih* 161 (2007): 60-64. Web. 11 Mayıs 2016.
- Büyükbaş, Hakkı. "Japon Siyasal Sisteminin Gelişimi Üzerine Bir İnceleme (1868-2003)." *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* 28 (2013): 43-73.
- Dündar, Ali Merthan. "Başbakanlık Osmanlı ve Cumhuriyet Arşivlerinde Bulunan Kore İle İlgili Belgeler Üzerine Bir Değerlendirme." *Asya-Pasifik Çalışmaları Türkiye Yıllığı* 2 (2007): 57-68. Web. 3 Mayıs 2016.
- Eckert, Carter J. ve diğerleri. *Korea Old and New a History*. Seul: Ilchokak, 1990.
- Gökmen, Mahmut Ertan. *Soğuk Savaşta Sıcak Çatışma Kore Savaşı*. Ankara: Kent Kitap, 2008.
- ."Bir Seyyah Olarak Abdürreşit İbrahim'in Seyahatnamesine Göre Kore." *Abdürreşit İbrahim ve Zamanı: Türkiye ve Japonya Arasında Orta Avrasya Alanı Sempozyumu*. Tokyo, 2014.
- Gugsa Pyonçan Wiwonhö. *Gugsa*. Seul: Dehan Gyogoaso, 2000.

- Hangug Yogsa Yonguwon. *Hangug Yogsa*. Seul: Yogsa Bipyongsa, 2002.
- İyagi Hangugyeogsa Pyeonjibwiwonhoe. *İlce Şigmintongçiwa Hangiltuceng*. Seul: Hong seok, 1997.
- Jeon, Jin Kook. "'Han' Myongçing Yurewa İnşige Byonhwa." *6th World Congress of Korean Studies*. Gyeonggido, 2012. 1-18.
- Jeong, Jong Won. *Dehan Ceguggi 'Ceguşinmun' Gugce Congseinşiggoa Deingnon - 1898 nyoneso 1904 nyonul Cungşimuro-*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hanyang Üniversitesi, 2015.
- Jeong, Soonggyo. *Mireril Yonun Hangug Yogsa. Vol. 4*. Seul: Ungjin Cişig House, 2011.
- Kang, Man Gil. *Goço Ssin Hangug Yogsa*. Seul: Changbi Publishers, 2008.
- . *20 Segi Uri Yogsa*. Seul: Changcaggoabipyongsa, 1999.
- Kim, Byungnoh. "Chosongoa Hangug". *Omnuri Community Church*. 31.07.2003. Web. 4 Mayıs 2016.
- Kim, Jihyeong. "Dehanguggoa Deçonggug, Deding Coyagıl Çegyolhanda." *Coyagiro Bon Hangug Gindesa*. Ed. Choi Doksu ve diğerleri. Kyonggido: Yollin Çegdıl. 2011. 354-371.
- Kim, Samung. *Saryoro Bonun 20 Segi Hangug Yogsa*. Seul: Garam Gihög, 1997.
- Kore Tarih Öğretmenleri Birliği. *Uluslararası Okurlar İçin Kore Tarihi*. Çev. Çiğdem Çıdamlı. Ankara: Notabene, 2014.
- "Korea, the Storm Center of the East." *The Indianapolis Journal*. Chronicling America: Historic American Newspapers. 28 Şubat 1904. Web. 29 Şubat 2016.
- Meyer, W. Milton. *Japonya Tarihi*. Çev. Lizet Deadato. İstanbul: İnkılap, 2014.
- Peterson, Mark ve Phillip Margulies. *A Brief History of Korea*. New York: Infobase Publishing, 2010.
- Pratt, Keith. *Everlasting Flower a History of Korea*. London: Reaktion Books, 2006.
- "Russia Is Certainly the Dominant Power in Great Korea." *The San Fransisco Call*. Chronicling America: Historic American Newspapers. 29 Aralık 1897. Web. 29 Şubat 2016.
- Seth, Michael J. *A History of Korea: From Antiquity to the Present*. ABD: Rowman & Littlefield Publishers, 2011.

“Treaty of Shimonoseki, 1895”. *The peace treaty between Japan and China, April 17, 1895*. USC US- China Institute. December 13, 1901. Web. 11 Mayıs 2016.

Woo, Han Young. *A Review of Korean History*. Vol. 3. Çev. Hahm Chaibong. G. Kore: Kyongsaewon, 2010.